

Groot Perinataal Overleg preventie en cliënten participatie

20-11-2017

MARJA REXWINKEL,
KLINISCH PSYCHOLOOG
INFANT MENTAL HEALTH SPECIALIST

1001 kritieke dagen

groei van het brein, ontstaan van veilige relaties,
invloed van stress en onverwerkt trauma

- zwangeren en jonge kinderen zijn de maatschappij niet tot last, maar (aanstaande) kind van vandaag..... is de volwassene en ouder van morgen

1001 kritieke dagen

Manifest 1001 kritieke dagen, veerkracht en risico

Een aantal organisaties (NIP, NVO, Babywerk, DAIMH) hebben het initiatief genomen naar Engels model een manifest te maken over het belang van de eerste 1001 dagen van een kind.

De eerste 1001 dagen van een kind, van conceptie tot 2 jaar, zijn cruciaal voor de ontwikkeling.

Juist in die periode is informatie en begeleiding (preventie en specialistische interventie) voor aanstaande ouders en ouders en baby's van groot belang.

Het manifest is in oktober 2015 aangeboden aan de subcommissie Jeugd van de VNG.

De realiteit, met de meeste jonge kinderen gaat het goed, maar.....

- **34 per 1000 kinderen vallen onder de brede definitie van kindermishandeling**
- Fysiek en seksuele misbruik komt minder vaak voor dan **emotionele verwaarlozing of getuige zijn van huislijk geweld**
- 90.000 kk staan bloot aan emotionele en onderwijs verwaarlozing
- 45.000 kk zijn getuige van huislijk geweld, 12 per 1000
- Grootse groep zijn **jonge kinderen** die nog niet in onderwijs zitten
- Meer dan 1 type kindermishandeling
- **26% van deze groep zijn baby's**
- **10% van alle zwangere vrouwen** hebben ernstige angst en of depressieve klachten
- **Een derde van huislijk geweld begint tijdens zwangerschap**

Interventies om 'mishandeling' te voorkomen

- Nog **weinig tot geen interventies** die in grote metastudies effectief zijn gebleken
- **Checklists** zijn middel op zich geworden, i.p.v helpen ordenen van informatie, goede observaties, gesprekken met kritische collega's
- **Screenen op risicofactoren:** groep met dezelfde risicofactoren die niet mishandelen groter, **vals positieven**
- Wat wel werkt voorzorgprogramma, **werkzame factoren?**
- **Onderliggende mechanismes** onverwerkt trauma en verlies, verstoorde gehechtheid, fysiologische reacties op stress, aantal ipv aard risico factoren, herkennen van emoties

(www.ace.org) **ace = adverse childhood experiences**

Geef elke baby de best mogelijke start in het leven te starten tijdens de zwangerschap

- **Zelfredzaamheid**

- Competent **ouderschap**
- **Ouder- kind relatie** als basis voor:
 - **Fysieke en emotionele gezondheid**
 - **Veilig opgroeien**: doorbreken van de intergenerationele overdracht

- **Participatie**

- Meer veerkracht
- Actief deelnemen aan de maatschappij
- School
- Werk
- Gezin (minder jeugdzorg)

Continuüm

van preventie, naar interventie
vraagt om geïntegreerde zorg

Normale stress

Toxische stress

Traumatische stress

preventie

specifieke
interventies

behandeling
(port of entry)

Hechting komt in vele vormen

Prenatale hechting

- De relatie begint voor de conceptie
- Deze relatie is een combinatie tussen mentale en fysieke processen

Prenatale hechting

- Wordt sterker gedurende de zwangerschap
- Is afhankelijk van of de moeder de bewegingen van het ongeboren kind voelt (traumatische ervaringen, miskramen) en de betekenis die ze daaraan geeft
- Wie is deze baby?
- Wat voor moeder zal ik worden, wat voor vader zal ik worden?
- Wat verandert in onze relatie, overgang van individu, partner, ouders

Prenatale hechting

- Gevoelens en gedachtes over het ongeboren kind
- De interacties met het ongeboren kind
- Ontwikkeling van de identiteit van de ouders
- Vergeet de vader niet!

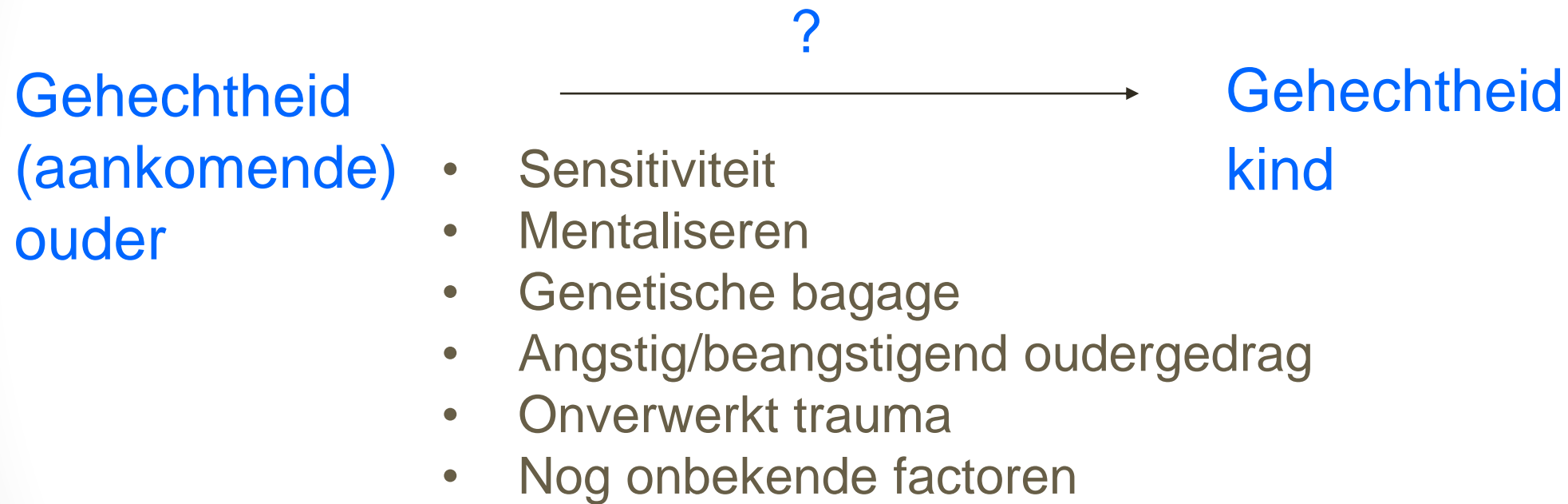

Prenatale stress

(De Bruijn et al. 2009)

- Ze vonden een verband tussen prenatale stress en emotionele problemen later
- Prenatale stress heeft invloed op de relatie met het kind en op de ontwikkeling van het kind na de geboorte
- Deze kinderen komen ter wereld met een lagere drempel voor stress en zijn eerder ontregeld
- Gedesgeorganiseerde moeders: kinderen hebben meer gedragsproblemen als peuter en meer angstklachten en depressies tijdens de puberteit

Intergenerationele overdracht 'transmission gap'

PTSS à deux, relationele PTSS

de baby als trigger; huilen, voeden slapen

- Ouders die proberen elke herinnering aan de traumatische gebeurtenis te vermijden en daardoor ook de relatie met hun kind gaan vermijden
- Ouders die gepreoccupeerd zijn met traumatische ervaringen en hun kind overmatig blootstellen aan hun traumatische herinneringen

Wat staat er tussen ouder en kind om een veilige en sensitieve ouder en kind relatie te hebben

- **Externe stress** isolement, financiën, huisvesting, migratie, alleenstaand ouderschap, **huislijk geweld**
- **Interne stress** kind factoren (medisch, ontwikkeling temperament, autisme) , ouder factoren (medisch,LVB, psychische problematiek, chronische stress, **onverwerkt trauma of verlies**)

1001 kritieke dagen integrale visie

wat werkt voor wie in welke omstandigheden!

- Door kennis en kunde van het jonge kind te bundelen in beleid en opleiding
- Soma en psyche; preventie en interventie; kind-, ouder- en omgeving

Resultaat:

- Betere en **geïntegreerde** vroeg signalering, preventie en efficiëntere behandelingen voor (aanstaande) ouders en het jonge kind
- **Herontwerp van het aanbod** voorkomt onnodige niet effectieve kostbare interventies, het is niet zo dat als het niet baat het ook niet schaadt!
- **Innovatie**: slimme combinatie over beleidsterreinen heen, ontschotting

1001 kritieke dagen

gezond, veilig en kansrijk (landelijk initiatief)

- Integrale visie over 1001 kritieke dagen, breng geïntegreerde kennis naar de werkvloer
- Beleid rondom 1001 kritieke dagen
- (interdisciplinaire) Scholing
- Investering

Belang van integratie van kennis en kunde

- Zonder een visie op integratie van soma en psyche ,op preventie en interventie zal er in de toekomst, zoals ook in het verleden, hoge overdracht van ongelijkheid, disfunctioneren en mishandeling, verwaarlozing blijven bestaan
- De morele en economische waarde van het doorbreken van deze cirkel kan enorm zijn

Aanbevelingen 1001 Kritieke Dagen

- Zorg voor **partij-brede onderschrijving** van het belang van de **eerste 1001 kritieke dagen** en maak naar Engels voorbeeld een gezonde en veilige ontwikkeling van 0-2 jaar prioriteit in (**lange termijn**) **beleid van politieke partijen en gemeentes**.
- Breng specifieke en specialistische **kennis en deskundigheid over de eerste 1001 kritieke dagen** naar voren, laagdrempelig, op plekken waar mensen met een kinderwens, aanstaande ouders en ouders met jonge kinderen binnen lopen, zoals in verloskundigenpraktijken en wijkteams.
-
- Ontwikkel **deskundigheidsbevordering door organisaties**, maar ook door disciplines heen, **interdisciplinair**; regionaal/lokaal, zodat de scholing direct leidt tot regionale en lokale samenwerking binnen de wijk.

Aanbevelingen rondom de geboorte

- Actief meenemen in de voorlichting tijdens de zwangerschap
- Actief aandacht aan besteden na de geboorte, tijdens de consultatiebureaubezoeken, diverse relaties die ontstaan
- Bespreekbaar maken, inzetten op preventie en op 'wat te doen als het niet goed gaat' (kennis over signaleren, consultatie en verwijzen)

“it takes a village to raise a child” te starten bij de zwangerschap

Samenwerking rondom (aankomende) ouders, het (aankomende) kind
integratie van ervaring, kennis en kunde door organisaties heen, geen
schotten

hoe kunt u aan samenwerking en
integratie van kennis en kunde
vorm geven?

